

JAMARSTVO

V jamah štedilniki, mine pa tudi pornokasete in medvedi

Člani novomeškega jamarskega kluba so na Grč Vrhu čistili še zadnjo onesnaženo jamo na območju občine Mirna Peč. Iz nje so potegnili štiri kubične metre odpadkov, od železja in posode do zdravil. Vsako leto očistijo eno do dve jami in pogosto naletijo na nenavadne "najdbe". Pa vendar so ljudje vse bolj ozaveščeni.

Dragana Stanković

MIRNA PEČ. Borivoj Ladišič iz Jamarskega kluba Novo mesto se v jame spušča že 41 let. Velja za najbolj aktivnega jamarja v Sloveniji. V katastru jam pri Jamarski zvezi Slovenije, ki šteje okoli 13.000 raziskanih in natančno popisanih jam, jih je novomeški klub »sprispeval« 1400, od tega samo Ladišič 870, večinoma na dolenskem in kočevskem krasu. Njegova strast je tudi raziskovanje jam, ki so sicer odkrite, a pomanjkljivo popisane. »Težko jih je najti. Običajno so kakšen kilometer stran od zapisane lokacije, največja razlika je bila kar 25 kilometrov.« Takih jam je Ladišič dokumentiral

Zdravko Bučar, predsednik Jamarskega kluba Novo mesto

Ne le da popisujemo onesnažene jame in jih čistimo, pripravljamo tudi predavanja, publiciramo, ozaveščamo, kajti tisto, kar gre v jame, je res očem skrito, a ven pride v potokih, podtalnici, izvirih pitne vode.

Po jamarskem stažu »najmlajša« člana ekipe, lanska tečajnika Mitja Remih in Tomaž Žekar, sta takole iz jame dvignila polno vrečo odpadkov. Jamarski klub Novo mesto

tiral okoli dvesto, skupaj z novoodkritimi je tako natančno popisal več kot tisoč jam. Zadnja leta se usmerja zlasti v Kočevski rog, kjer je še ogromno jamarskih izzivov, pravi.

Odpadki »končajo« v podtalnici, potokih, izvirih pitne vode

Ta konec tedna je skupaj s klubskimi kolegi čistil podzemno jamo na Grč Vrhu, še zadnjo onesnaženo jamo na območju občine Mirna Peč. Po besedah predsednika novomeškega kluba Zdravka Bučarja gre za tradicionalno čistilno akcijo. Po podatkih občine Mirna Peč, ki v okviru svojih čistilnih akcij sodeluje z različnimi društvi, od lovskih, kmečkih do kulturnih, športnih, jamarskih, so člani novomeškega kluba v zadnjih letih na njihovem območju očistili sedem jam.

So tudi društvo v javnem interesu s področja ohranjanja narave. »Torej ne le, da delamo popise onesnaženih jam in jih čistimo, ampak tudi pripravljamo predavanja, publiciramo, ozaveščamo, kajti tisto, kar gre v jame, je res očem skrito, a ven pride v potokih, podtalnici, izvirih pitne vode. Tako smo imeli leta 1987 prvo veliko čiščenje, ko smo interventno čistili jamo pod Hmeljnikom, pod katerim je zajetje pitne vode. Čiščenje je naročila novomeška komunalna, saj so v vodi ugotovili veliko vsebnost pesticidov,« pojasnjuje Bučar.

Iz ozke jame potegnili štiri kubične metre odpadkov

Iz jame na Grč Vrhu, globoke vsaj deset metrov, so v soboto potegnili 47 petdesetlitrskih vreč, to je okoli štiri kubične metre odpadkov, od kuhinjskih posod, ostankov gum, zdravil do veder za barve in lake, in še kakšen kubični meter železja. Tik pred koncem

Ni dvoma, da so nesnago v jamo, ki ima ozek in skrit vhod pod večjo skalo, nametali domačini, ki točno vedo zanjo, pravi dolgoletni jamar Borivoj Ladišič (desno). Dragana Stanković

so morali akcijo prekiniti, saj so naleteli na nevarno minometno mino, ki jo bodo prepustili pripadnikom enote za varstvo pred neeksplodiranimi ubojnimi sredstvi.

V jamah, ki jih največkrat čistijo prostovoljno, na lastno pobudo, pa tudi po naročilu občin ali komunalnih podjetij, pogosto naletijo na takšne smrtno nevarne ostanke vojne. Najdejo tudi ogromno živalskih kadavrov in klavniških odpadkov, pa tudi prav nenavadne stvari, od pornokaset do štedilnika, ki so ga našli v jami s tako ozkim vhodom, da so morali štedilnik kar malce »potolči«, preden so ga sploh lahko zvelikli ven.

Ladišič je lani v jami nad Kočevjem naletel na razpadel kartonski zaboj, v katerem je bila napihljiva lutka. Lani so na Kočevskem po naročilu komisije za povojna grobišča čistili tudi brezno v Debljskih livadah. V njem sicer niso našli posmrtnih ostankov pobitih ljudi, pač pa cel kup njihovih osebnih predmetov, mezaž, žlic, tobačnic, očal. Na vse to je bilo nametanih kakih 30 kubičnih metrov odpadkov.

V jamo šel Borivoj, ven pribežal medved

A v jami jih včasih pričaka tudi »živ« presenečenje. Ko se je Ladišič pred

tremi leti spustil v eno od jam v Kočevskem rogu, je dobil nepričakovano družbo. »Medvedji brlogi so običajno jame z ozkim vhodom, dolge morda deset, petnajst metrov, v njih je toplo. V take jame seveda pozimi ne hodimo. Ampak jama, v katero sem šel, je imela širok vhod, nato je bil dva metra širok rov z zelo visokim stropom, ki je imel odprtine, kar pomeni, da je v jami ves čas preprih in tam brloga ne more biti. Toda na koncu te jame je bil lijak, širok in globok kakšen meter. Nič posebnega ni bilo tam. A ko sem opravljal meritve, je iz tega lijaka naenkrat skočil medved. Hitro sem se obrnil, pa je že bil na meni, me šavnjil v roko in pobegnil ven.« Poleti je šel pogledat, kje se je medved sploh lahko skrival. V jami je odkril razpok, visoko pol metra in široko 30 centimetrov, proti vrhu pa se je ožila. »Ko sem pogledal skozi, sem videl, da je notri ena lepa, topla kamrica, polna listja. To je bil njegov brlog.«

Novomeško društvo, ustanovljeno leta 1962, velja za eno najaktivnejših pri nas in šteje 70 članov, od tega okoli 50 aktivnih, ki se redno spuščajo v jame, imajo tudi pet izkušenih jamarjev reševalcev. Društvo prednjači po številu jamarskih akcij, raziskanih jamah, čistilnih akcijah, izdanih publikacijah, izobraževanju. Vsako leto se njihove jamarske šole udeležijo do deset tečajnikov, od tega dva ali trije postanejo jamarski zasvojenjci. Od leta 1987, ko so začeli čistiti jame, pa do danes so jih očistili 27, iz njih pa potegnili 292 kubičnih metrov odpadkov. x

SPOZNAJ METODA IN SPOZNAL BOŠ SEBE.

KMALU NA METODBERE.SI

WWW.METODBERE.SI